

RECENZE

Vácha Marek: Místo, na němž stojíš, je posvátná země. O kruhu úcty k člověku, přírodě a celému vesmíru, Brno: Cesta, 2008. ISBN 978-80-7295-104-8. 255 s.

Josef Dolista

Publikace M. Váchy (nar. 1966) začíná v úvodu konstatováním, že „Nejen hory a moře na naší Zemi, nýbrž i vesmír samotný je hoden základní úcty“ (s. 5). Tato věta provází všechny kapitoly knihy, ze kterých vyplývá přesvědčení autora, že vše na světě a ve vesmíru je hodno úcty a z tohoto aspektu je nutno formulovat etiku či bioetiku.

Autor M. Vácha vystudoval molekulární biologii a genetiku na MU v Brně a později teologii na univerzitě v Olomouci a v Bruselu.

Publikace je členěna na pět částí, každá z nich pak má své kapitoly. Autor se v knize právem ptá, zda smíme činit všechno, co umíme, v první části (s. 17–52) se pak zabývá klasickými etickými teoriemi, které by měli znát všichni vysokoškoláci.

Druhá část publikace (s. 55–114) klade etické otázky vztahující se k asistované reprodukci, preimplantační diagnostice, redukci těhostenství, nadpočetných embryí, poukazuje na etické bitvy mezi odborníky k získávání kmenových buněk, tato část pak vysvětluje terapeutické klonování, poukazuje na souvislost mezi sexem a plozením. Již tato část knihy ukazuje, že se jedná o popularizační texty, které budou mít vliv především na středoškolskou mládež, která se dotazuje na daná témata.

Třetí část publikace (s. 117–165) se zaměřuje na problém eutanazie. Etická problematika je psána citlivě a dialogicky s míněním pro i proti eutanazii. Texty jsou dokumentovány stanoviskem Světové lékařské asociace. M. Vácha nezapomněl ani na diskuzi na téma eugeniky a sekvenování lidského genomu.

Útek ze svobody je nadpis čtvrté části (s. 167–185), která je filosofickým zamyšlením autora, odkud jsme přišli, kdo jsme a kam jdeme. Vysvětluje zjednodušujícím způsobem behaviorismus a genetický determinismus. Témata jsou

to zajímavá, ale potřebovala by doplňující výklady. Geny jistě ovlivňují naši povahu, mravní odpovědnost z nás nesnímají a v tom je dnes vedena debata současných etiků. Autor si je vědom tohoto problému a dovedně jej prezentuje popularizačním způsobem.

Poslední pátá část publikace (s. 189–252) poukazuje na napětí v pochopení etiky mezi přírodovědci a humanitně vzdělanými odborníky. Je zřejmé, že etiku promýšlí přírodovědec i humanitně vzdělaný teoretik, každý z nich je ovlivněn vědomostmi, které získal. Autor knihy sděluje, že je nutno vést dialog mezi těmito odborníky, abychom došli k hlubokému a společnému pochopení etiky. Environmentální etika není Váchou opomenuta a pak ani fenomén ekologické krize.

Závěr: Kniha inspiruje k dalšímu studiu etické problematiky, která byla autorem koncipována, ale z textů je také zřejmé, že autor je katolickým knězem, který občas poukazuje na biblické pozadí etických hodnot. Přesto publikace nepůsobí dojmem, že je určena jen pro čtenáře jednoho vyznání, ale může být poučná a zajímavá pro všechny, kteří se zajímají o bioetickou problematiku.

Recenzent:

prof. Dr. Josef Dolista, Ph.D., Th.D.

Vykonává pedagogickou činnost na Jihočeské univerzitě od roku 1992.

Studoval v SRN a v Itálii. Kromě teologie učí filozofii, zabývá se bioetikou a etickými problémy v biotechnologii na Zdravotně sociální fakultě JU v Českých Budějovicích. Jeho pedagogická a publikační činnost je známá i v zahraničí. Je členem Filozofického ústavu Akademie věd České republiky.